

LA CONSTRUCCIÓN DEL CASO EN EL TRABAJO EN RED. Teoría i pràctica

José Ramón Ubieta

Barcelona. UOC. 2012

En aquest segon llibre sobre el treball en xarxa, José Ramon Ubieta aprofundeix en la recerca iniciada en el seu primer llibre sobre el tema: *El trabajo en red. Usos posibles en Educación, Salud Mental y Servicios Sociales*, publicat el 2009.

En la introducció l'autor examina el nou paradigma de la relació assistencial, en el qual s'imposa el model de la *re-engenyeria*, basat en la derivació i en preguntar-se "això em toca a mi?". D'aquí, passa a explicar detingudament que, alternativament, el mètode que proposa el model Interxarxes es basa en "la centralitat del cas" i en una posició del professional que respondria més aviat a la pregunta "com puc col·laborar jo en l'atenció d'aquest cas?".

L'autor entén el cas com una *construcció*, i no com un expedient o una suma d'informacions, i sosté que és necessari un mètode per poder construir el cas. D'aquest mètode, "contaminat per la subjectivitat", en destaca tres lleis: la repetició; l'inconscient, i el vincle transferencial.

El "cas Interxarxes" es construeix en les converses "cara a cara" entre els professionals que intervenen en la seva atenció, els quals formen "l'equip del cas" i treballen a partir d'un diagnòstic inicial en el qual es tenen en compte tant les dades objectives (situació econòmica, la situació familiar, els recursos personals i el llaç social), com allò que reflecteix la subjectivitat de les persones i famílies que atenen: les seves maneres de dir, les seves expectatives, les seves creences i els seus desitjos. Aquests elements són fonamentals ja que, com assenyala José Ramon Ubieta, un dels descobriments del programa Interxarxes ha estat comprovar que és el subjecte mateix qui construeix el seu cas. Per això, l'important és que el cas que aleshores

es construeix en "l'equip del cas" pugui avançar respecte d'aquesta construcció feta pel subjecte. Per a això, es tracta de situar-se des d'un no saber inicial, des d'un interrogant, que es manté actiu en el centre de cada conversa i que permet elaborar un saber conjunt que emmarca una orientació que indica la direcció de les intervencions dels professionals.

Aquesta construcció del cas s'elabora seguint una sèrie de passos: contemplar les demandes inicials que fan les famílies o els seus membres als professionals; explicitant les hipòtesis que tenen sobre què els passa; situant les expectatives que la família té sobre la solució dels seus problemes; re-definint el problema per part de l'equip de professionals, és a dir, buscant la responsabilitat subjectiva que hi ha en la queixa; analitzant les estratègies d'actuació que suposa identificar les solucions que la família o la persona han trobat amb anterioritat; proposant noves estratègies d'intervenció i, finalment, establint un Pla de treball. En relació a aquest punt és important que quedi concretat quins són els serveis que intervindran i la responsabilitat que assumeix cadascun.

L'esmentada conversa que dóna vida al cas per part de l'Equip Interxarxes, es produeix amb una regularitat fixada per a cada cas, i comporta el compromís de l'escriptura d'un document de les reunions de l'equip del cas, l'acta, que conté tres apartats: la situació familiar, el debat de l'equip i els acords. Aquesta constància escrita permet també reprendre el cas, quan resulta oportú com a tema de treball per als espais de formació.

L'autor considera que per al treball en xarxa, tal com ell el concep, són necessaris cinc requisits: el treball en equip com a preliminar; la teoria dels cicles

com a guia d'actuació; una disciplina com a suport de la construcció del cas; la interdisciplinarietat com a paradigma i la conversa com a principi rector.

A la segona part del llibre, el que se'n mostra d'una forma francament interessant, és el que podem aprendre de cada cas. José Ramon Ubieta analitza deu casos treballats dins del programa Interxarxes, i enllaça cadascun d'ells a un tema general, com ara: negligències parentals, patologies mentals, immigració o fenòmens de violència, mostrant així de quina manera el treball en xarxa ha facilitat el treball amb el cas i ha produït un saber cada vegada nou.

Al llarg d'aquests darrers anys, el treball en xarxa s'ha estès i ha constituït un lloc comú en la forma de treballar de molts professionals, ara bé, el que ens pot ensenyar aquest llibre és com aconseguir mantenir viva una xarxa que funcioni com a suport, que pugui allotjar les preguntes, els interrogants i els malestars, que la pràctica ens genera com a professionals, permetent-nos contribuir al fet que les persones a les quals atenem puguin inventar altres sortides i altres formes de vincle més propiciatòries.

Els professionals que creiem en el treball en xarxa saludem l'aparició d'aquest llibre, ja que suposa una eina molt valuosa per a la nostra pràctica quotidiana.

Lidia Ramírez

Psicòloga clínica, psicoanalista, adjunta a la coordinació del programa Interxarxes